

Motion till riksdagen 2005/06:Bo304

av **Barbro Feltzing (mp)**

Gränsvärden för buller och bullerfria miljöer

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om miljöer som är bullerfria.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att bygga ett tystare samhälle.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att gränsvärden för buller på arbetsplatser och ute i samhället bör tas fram.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om bulleraspekten, som ett kvalitetskrav på produkter vid upphandling.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om sänkta gränsvärden för buller i fabriksmiljö.²
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om sänkta gränsvärden i urbana utomhusmiljöer.

¹ Yrkande 4 hänvisat till FiU.

² Yrkande 5 hänvisat till AU.

Fel! Okänt namn på

Ett glömt miljöproblem

I vår dagliga miljö har vi hela tiden olika ljud omkring oss. Buller har blivit ett omfattande miljöproblem. Bakgrundsbuller från ökande trafikintensitet tvingar oss att leva med detta störande ljud hela tiden, som en matta av buller vi inte kan komma ifrån. Ljudnivån ökar hela tiden och drygt en halv miljon människor anser sig vara mycket störda av buller från trafiken. Nära stora trafikleder ökar bakgrundsljudet i intervall. I tätorter märks bullret till slut inte på grund av att man vänjer sig. Men det finns där hela tiden och framkallar olustkänslor som inte kan identifieras.

Vart tog tystnaden vägen

Tystnaden har med åren blivit allt svårare att fånga och är idag i högsta grad utrotningshotad. För att uppnå fullständig tystnad behöver man komma långt ut i ödemarken, för inomhus är tystnaden utrotad sedan länge och på de flesta arbetsplatser, sedan hundra år. Kylskåp brummar, fläktsystem surrar, datorernas fläktar låter och blandas med ljud från trafiken utifrån.

Buller kan vara farligt. Både kraftigt buller och monotont malande kan orsaka besvär. Många människor har exempelvis fått pip i öronen efter en konsert med hög ljudnivå.

Låga ljudnivåer påverkar oss

Vi människor påverkas av låga ljudnivåer, s.k. lågfrekvent buller. Utsätts man under en tid för lågfrekvent buller, vänjer man sig så småningom och man glömmer ljudet, men forskning har visat att kroppen ändå påverkas. Vi får svårt att koncentrera oss, drabbas av huvudvärk och känner oss trötta.

Med lågfrekvent ljud menas det ljud som dominerar frekvensspektrum från 200 hertz till 20 hertz per sekund. Vi lider mycket mera av lågfrekvent buller från ventilationsanläggningar, värmepumpar, fläktar och motorer än vad som hittills varit känt. Särskilt känsliga personer drabbas av huvudvärk, yrsel, illamående, sömnstörningar och koncentrationssvårigheter. Forskning på detta har gjorts av forskaren Kerstin Persson Waye i Göteborg.

En av Wayes fältstudier visade att 20–25 procent av de boende var mycket störda av ljudet från värmepumpar och ventilationsanläggningar i sina hus.

Inga gränsvärden endast riktlinjer

Forskning visar nu att man kan koppla samman stress och buller. Vi människor blir stressade av att bullret ständigt finns runt omkring oss och då uppstår olustkänslor.

Ett samband mellan buller och skolbarns minnesprestation är nu också föremål för en annan forskning. Ett viktigt verktyg för att bekämpa buller vore att gränsvärden togs fram för bullernivåer på arbetsplatser, men också för olika delar av vårt samhälle. Idag finns endast riktlinjer utfärdade för bullernivåer.

För lite görs för att bygga ett tystare samhälle

I hemmen och på arbetsplatser ger elektriska apparater och olika fläktsystem oupphörligt ljud ifrån sig. I skol- och daghemsmiljö är ljudnivån alltid hög och för både barnen och de anställda är detta en källa till trötthet. Genom boendestudier både i Sverige och i andra länder har människors värdering av ljudisolering och buller klarlagts. Ljudisolering och bullerfrihet är det som prioriteras högst eller mycket högt bland kvalitetsfaktorer på en god bostad. Cirka 50 procent av människorna i nybyggda hus störs av buller. De ovan beskrivna företeelserna bildar tillsammans en ljudmatta, som ligger bakom människor under dygnet. Vi behöver bygga ett tystare samhälle, så att buller inte sänker livskvalitén, som nu är fallet, när buller påverkar sömnen för många människor, så att sömnstörningar uppkommer.

Bullerfria miljöer behövs

Buller är som ett slags smuts. Vi människor kan ju inte stänga öronen, utan ljuden kommer in i öronen och irriterar, ofta ibland utan att vi lägger märke till det. Buller har nu blivit ett slags norm. Överallt bullrar det av jämt närvarande bilar, mopeder, flygplan, gräsklippare, fläktar, byggmaskiner och datorer.

Arbetsplatser med olika slags maskiner med ljudnivåer, som kräver hörsel-skydd, gör att behovet av en bullerfri zon är påkallat. Bullerfria miljöer kommer alltmer att behövas för att människor skall må bättre. En utredning som klarlägger behovet av bullerfria miljöer i samhället och framför allt på arbetsplatser skulle kunna medverka till att skapa utrymmen där buller och bakgrundsljud minimeras.

Fel! Okänt namn på

Krav på produkter vid upphandling

Buller kan ha störande effekter som inte enbart har med ljudstyrkan att göra. Normerna som är satta gäller ljudnivåer, som har bevisats ge skador eller svårare sömnstörningar. När det gäller livskvalitet och buller, så saknas normer.

Många bullerkällor finns ju under en lång tid på arbetsplatserna. Många återfinns på sjukhus och andra inrättningar. För att komma till rätta med en del buller, skulle krav kunna ställas vid upphandling, för att undersöka om t.ex. en apparat, fläkt eller dyligt finns i annat utförande med mindre bullernivåer.

Rätten till tystnad är inte självklar och den akustiska nedsmutsningen är omfattande.

För höga gränsvärden

Gränsvärden för buller sattes på 1950- och 1960-talen. De är idag alldeles för generöst satta i dagens samhälle. Gränsen på 85 dB i fabriksmiljö medför under en längre tid, risk för hörselskador på 10–15 procent. Den rimliga nivån borde ligga på ca 70 dB istället. Detta framför professor Tor Kihlman vid Chalmers tekniska högskola, som är expert på buller. Han säger också att gränsen i urbana miljöer borde ligga på ca 40 dB istället för dagens 55 dB.

Dagens samhälle är ju så nedsmutsat med alltmer buller och fler och fler människor mår så dåligt att gränsvärdena bör omvärderas och det behövs en hårdare bedömning. Dygnsmedelvärden, som uppmäts, innebär att toppar med mycket höga ljudnivåer accepteras bl.a. från trafik och flygplan, liksom att flygplan även genererar buller i de låga s.k. oktavbanden. Det höga bullret blir för oss människor den förorening, som kan upplevas som den värsta av alla, eftersom vi inte kan bli kvitt den. Regeringen bör därför ges till känna att dessa gränsvärden bör sänkas.

Stockholm den 4 oktober 2005

Barbro Feltzing (mp)